

תוכן עניינים

שער א': תביעת קטינים (ילדים ונוער) - קווי יסוד מנחים לכל סוגי תביעות הנזיקין	1
פרק א': מבוא	1
1. כללי	1
2. עיקרון השבת המצב לקדמותו	2
2.1 מבוא	2
2.2 יישום העיקרון על תאונה בה הנפגע קטין	3
2.3 עיקרון "השבת המצב לקדמותו" ותקנת הציבור	4
פרק ב': חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ג-1962	7
1. קטינות ובגירות - סעיף 3 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	7
1.1 מבוא	7
1.2 חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול)	7
2. פעולות של קטין - סעיף 4 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	8
3. ביטול פעולות של קטין - סעיף 5 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	10
4. סייג לביטול פעולות - סעיף 6 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	12
5. פעולות בטלות - סעיף 6א לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	12
6. פעולות טעונות אישור בית-המשפט - סעיף 7 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	15
6.1 מבוא	15
6.2 סעיף 7 לחוק הכשרות למול סעיף 20 לחוק הנ"ל	15
7. חובת ציות הקטין - סעיף 16 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	16
8. קנה-מידה לחובת ההורים - סעיף 17 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	17
9. שיתוף בין ההורים - סעיף 18 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	18
10. הכרעת בית-המשפט - סעיף 19 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	22
11. פעולות טעונות אישור בית-המשפט - סעיף 20 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות	24

24	11.1 מבוא
11.2	אישורו של בית-המשפט פועל, הן לאישור הייצוג והן לאישורה של הפעולה
25	11.3 העברה, שיעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה - סעיף 20(1) לחוק
26	11.4 פעולה שתוקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על-פי חוק - סעיף 20(2) לחוק
26	12. אחריות ההורים - סעיף 22 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות
29	13. הכנסות הקטין ונכסיו - סעיף 23 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות
32	14. הסכם בין הורים החיים בנפרד וקביעה באין הסכם בין ההורים - סעיפים 24 ו-25 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות
33	14.1 מבוא
33	14.2 חזקת הגיל הרך
35	14.3 רצון הילד
39	15. הורה שאינו מסוגל למלא חובתו - סעיף 26 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות
41	16. שלילת האפוטרופסות או הגבלתה - סעיף 27 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות
42	פרק ג': הכרעה על-פי עדות יחידה במשפט אזרחי של קטין
45	1. מבוא
46	2. כללי הפעלת שיקול-הדעת של בית-המשפט
47	3. ההלכה הפסוקה
	פרק ד': תאונות נזיקין ופיצוי הקטין, ילדים ונוער - הפסד השתכרות בעתיד
49	1. קביעת הפסד השתכרות - מודל החשיבה - כללי
49	2. השלב הראשון: קביעת השכר - השתכרות בפועל או פוטנציאל השתכרות
49	3. השלב השני: קביעת הפסד כושר השתכרות
51	3.1 כללי
51	3.2 חישוב אקטוארי
51	3.3 הכפלת השכר הפוטנציאלי באחוזי הנכות התפקודית של הניזוק
52	3.4 אומדן גלובלי
52	4. השלב השלישי: קביעת אורך התקופה
53	5. הפסד השתכרות של קטין
53	5.1 כללי
55	5.2 הערכת הנזק כרוכה בחוסר וודאות

57	6. חישוב גלובלי או אקטוארי? .....
57	6.1 החישוב הגלובלי .....
58	6.2 החישוב האקטוארי .....
60	6.3 סיכום .....
	שער ב': תביעות נזיקין של ילדים ונוער (תלמידים) המכוסות בפוליסת ביטוח תאונות אישיות
63	פרק א': מבוא .....
63	1. כללי .....
63	2. חובת הביטוח .....
63	3. מסירת הפוליסה .....
63	4. הנזק .....
63	5. תביעה נוספת .....
63	6. התיישנות .....
63	7. ביטוח ההורים .....
	8. האם חבה מבטחת, ומהו היקף החבות, נגזרת בראש ובראשונה, מחוזה הביטוח .....
64	63
	פרק ב': חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 .....
65	1. כללי .....
53	2. מהות הביטוח - ביטוח תאונה, ביטוח מחלה וביטוח נכות - סעיף 53 לחוק .....
66	2.1 כללי .....
66	2.2 המועד הקובע לעניין התיישנות .....
67	2.3 סוג הפוליסה ומהותה .....
68	2.4 ביטוח מיוחד .....
	2.5 על שימוש בברירת ביטול החוזה חל עקרון הסופיות, ומכאן, שנפגע אשר בחר לבטל חוזה והיה רשאי לעשות כן והודיע על כך לצד האחר, לא יוכל לחזור בו במטרה להחיות את החוזה .....
68	3. התיישנות - סייג להתיישנות - הודעה על סיום תקופת ההתיישנות ומניינה - סעיפים 31, 31א ו-70 לחוק .....
70	3.1 התיישנות - סעיף 31 לחוק .....
71	3.2 פרשנות לשונית - סעיף 31 לחוק .....
73	3.3 יסודות ההתיישנות הדיונית .....
76	3.4 התיישנות תביעת ביטוח .....
81	3.5 פרשנות של סעיף 31 לחוק - "תביעה לתגמולי ביטוח" .....
91	3.6 פרשנות המילים "לאחר שקרה מקרה הביטוח" .....
92	3.7 פירוש המונח "תביעה לתגמולי ביטוח" .....
92	3.8 מועד העלאת טענת ההתיישנות .....
	3.9 אי-המצאת מסמך רלוונטי מביאה למסקנה כי אילו היה מומצא המסמך, זה היה פועל לרעת הצד שנמנע מהגשתו .....
97	63

3.10	המועד הקובע לתחילת מירוץ תקופת ההתיישנות בתביעת תגמולי ביטוח הוא מועד קרות התאונה	99
3.11	האם זכאי מבוטח בתביעת שיבוב לתשלומי נזקי רכוש כאשר חלה על תביעתו התיישנות	101
3.12	זכאותו של מבוטח לתגמולי ביטוח מהמבטחת במקרה של הגשת התביעה לאחר תום תקופת ההתיישנות	101
3.13	תביעת המנוח התיישנה בעת שהוגשה - הערעור התקבל	102
3.14	תקופת ההתיישנות בת שלוש השנים הקבועה בסעיף 31 לחוק, מתחילה להימנות מיום אירוע התאונה ולא ממועד התגבשות הנכות הצמיתה	104
3.15	סייג להתיישנות - סעיף 70 לחוק	104
3.15.1	כללי	104
3.15.2	יישומו של החריג של סעיף 70 לחוק	105
3.15.3	הודעה על סיום תקופת ההתיישנות ומניינה - סעיף 31א לחוק	106
4	תחולת הוראות - סעיף 54 לחוק	107
פרק ג': כללי פרשנות של הפוליסה - סעיף 25 לחוק החוזים		109
1	כללי	109
2	סעיף 25 לחוק - תיקון מס' 2	113
פרק ד': קיום בתום-לב - סעיף 39 לחוק החוזים		121
1	כללי	121
1.1	עיקרון תום-הלב כ"עיקרון על"	121
1.2	קיום בתום-לב	123
2	סעיף 39 לחוק החוזים ודוקטרינה בדבר השתק באמצעות מצג	124
3	השימוש בזכות הנובעת מחוזה	124
פרק ה': כללים בהקשר הקונקרטי של הפוליסה לביטוח תאונות אישיות לתלמידים		127
פרק ו': נסיבות כריתת פוליסה לביטוח תאונות אישיות לתלמידים וכללי פרשנות שהוחלו עליה ולא איפשרו להרחיב את המושג תאונה לעבר מחוז של מחלה		129
פרק ז': דוקטרינת הגולגולת הדקה		131
פרק ח': ביטוח תלמידים בעין ההלכה הפסוקה		133
1	המועצה המקומית לא עמדה בנטל המוטל עליה לבטח את התובע	133
2	יש לפסוק לתובעת פיצוי על-פי אחוזי הנכות שנקבעו שכן הפוליסה מחריגה צלקות שהן אסטטיות בלבד ובנדון דנן לא מדובר בצלקות שהן אסטטיות בלבד	134
3	שאלת ה"מצג" המיוחס לנתבעת 2 בכל הקשור לכיסוי ביטוחי לפי הפוליסה	135

4. קריסת שער - ליקוי בטיחותי.....	137
5. חיידק טורף שייכנס לגוף דרך קנה הנשימה ויגרום למוות ייחשב כ"מחלה" לפי הפוליסה, ואם ייכנס דרך חתך של סכין ייחשב כ"תאונה".....	138
6. הוספת טענה לפיה המנוח כלל לא היה תלמיד מן המניין במועד קרות האירוע נשוא התביעה ולכן לא היה מבוטח בפוליסת ביטוח תאונות אישיות לתלמידים.....	139
7. אביו של התובע ידע על האפשרות לבטח את ילדיו, אולם בחר שלא לבטחם או שכח לבטחם.....	139
8. הרשות המקומית הפרה את חובתה החקוקה לעריכת ביטוח תאונות אישיות לכל תלמיד, החלה בכל גיל המקנה זכאות לחינוך חינם וגם על תלמידים במוסדות חינוך לא רשמיים.....	140
9. המנוח הביא עליו את מותו במתכוון.....	142
10. האם פוליסה לביטוח תאונות אישיות לתלמידים, מכסה מקרה ביטוח שאירע בתקופת הביטוח, אולם לאחר תום שנת הלימודים, ולאחר שהתלמיד שנפגע סיים את לימודיו בכיתה י"ב?.....	142
11. פירוש הביטוי "travelling in", ואם הוא כולל את הפעולה של מילוי המכונית בדלק.....	143
12. האם התובע הוכיח כי הוא בגדר תלמיד מן המניין הזכאי להיכלל בפוליסה?.....	144
13. הריצה בפני עצמה היא אירוע פיזי, חיצוני, גלוי לעין שגרם לסיבוב הברך הבלתי-צפוי ושגרם לנזק הגוף.....	145
14. התובע השתתף באימון טוקוונדו במסגרת הפעילות של בית ספרו 145 לא רק שגרסתו של התובע לא נסתרה בכל דרך, אלא שקשה להבין איזו סיבה יכולה להיות לתובע לשקר באשר לנסיבות הפגיעה.....	146
16. זכותו של התובע לפיצוי בגין נכות זמנית.....	147
17. קביעת דרגת נכות בשל צלקת אסתטית.....	148
18. אין מחלוקת של ממש לגבי העובדה כי מחלתו של התובע היא גורם משמעותי להתרחשות האירוע. המחלוקת בין הצדדים היא בשאלה אם היא גורם בלעדי או שמא, ללא הפעילות הספורטיבית שבה עסק התובע ביום האירוע, ניתן לשער כי האירוע לא היה מתרחש.....	149
19. האם מותו של המנוח נגרם מהתאבדות, אם לאו. אם המנוח לא התאבד, זכאים התובעים לפיצוי, ואילו אם מותו נגרם עקב התאבדות, אין הם זכאים לפיצוי.....	150
20. ביטוח "תאונות אישיות", שהרשות המקומית סידרה לפי הוראות חוק לימוד חובה, תאם את הוראת הדין, ולא היה מקום למצוא את הרשות אחראית לפצות את המשיבים.....	151
21. פוליסת הביטוח מחרגה פגיעות עקב תאונת דרכים מתחולת הפוליסה.....	153

22. מדובר באירוע בו הוא נפל מאופניו ולא היה מעורב בו רכב מנועי.....	154
23. התובע השתתף בקטטה עם תלמיד אחר וחבלתו נבעה כתוצאה מאגרוף שביקש להלום בחברו לכיתה. האם מדובר אם-כן ב"תאונה" כפי דרישת הפוליסה, הנכנסת בגדר מקרה ביטוח או מדובר במעשה יזום ומכוון של התובע?.....	155
24. האם יש לסייג את החריג כך שיחול רק על דמי הפגיעה שקיבל התובע מהמוסד לביטוח לאומי, אך לא על הפיצוי הקבוע בפוליסה עבור נכות צמיתה?.....	156
25. שאלת המועד שבו מתחיל מירוץ ההתיישנות של תביעת ביטוח שעילתה נכות צמיתה כתוצאה מתאונה.....	157
26. האם אף שהתביעה הוגשה 4 שנים לאחר אירוע התאונה היא לא התיישנה?.....	159
27. האם ישנה משמעות זאת או אחרת, לידיעת הוריו של קטין שהינו תלמיד המבוטח בבית ספר או ספורטאי המבוטח במסגרת פעילות זו - אודות קיומן של פוליסות אם לאו?.....	160
28. שאלת זהות הגורם שעליו היתה מוטלת החובה שבסעיף 6(1ד) לחוק לערוך ביטוח תאונות אישיות למשיב ומקור חובה זו.....	161
29. מסמכי התביעות אינם רלוונטיים לדיון בשאלות המתעוררות בבקשת האישור.....	161
30. כיצד על המבוטח בביטוח תאונות אישיות לנהוג שעה שהמבטחת ממאנת להפנותו לבדיקה רפואית מטעמה?.....	162
31. מדובר בתביעה חוזית לקבלת תגמולי ביטוח, בגין נזק גוף שנטען כי נגרם לתובעת, וזו אינה מהווה, על-פי הפרשנות שניתנה בפסיקה למושג זה, תביעה לפיצוי בשל נזקי גוף.....	164
32. האם נותרו במשיבה צלקות מכערות בלבד (נכות אסתטית), שעל-פי הפוליסה אינן מזכות אותה בתגמולי ביטוח, או שמא מדובר בנכות משולבת, אסתטית ותפקודית (ובאילו שיעורים), שאז היא זכאית לתגמולי ביטוח?.....	165
33. פרשנות תקנה 4 לתקנות סדר הדין במצב חירום מיוחד.....	166
34. יש לאפשר בדוק את המבקשת על-ידי מומחה מטעמה.....	166
35. האם הוכיח התובע נזק שנגרם לו?.....	167
36. קבלת דמי השתתפות/תקצוב מאת העירייה לפי חוק נהרי בהיותה מפעילה את המוסדות החינוך.....	168
37. טענות נגד תיקון חוות-דעת המומחה.....	169
38. האם האירועים מכוסים במסגרת הפוליסה?.....	170
39. כלל חברה לביטוח בע"מ גורעת שלא כדין חלק מהתגמולים שזכאי לו תלמיד שנפגע, במקרים בהם קבע הרופא מטעם המשיבה כי לנפגע נכות ש- 50% ופחות מכך מיוחסים למצב רפואי קודם.....	171

40.	תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח	172
41.	תגמולי ביטוח להם זכאי התובע מכוח פוליסת ביטוח תאונות אישיות לתלמידים	172
42.	תנאי הפוליסה לפיצוי בתקופת הנכות הזמנית	173
43.	האם האירוע הוא תאונה כהגדרתה בפוליסה אם לאו?	174
44.	מדובר בנפילה אגב משחק כדור כפי שטען התובע מלכתחילה ולא יותר מכך	175
45.	נמנעה מהתובע האפשרות לקרוא את שלטי האזהרה	176
46.	סוג הנכות שנותרה לתובעת בגין הצלקות	177
47.	הצדדים נותרו חלוקים ביניהם בדבר שיערוך התגמולים, הוצאות המשפט, ושכ"ט עו"ד	178
48.	החזר הוצאות רפואיות	180
49.	האם "צלקת מכערת" שאובחנה לתובע מקנה לו זכות לפיצוי על-פי תנאי הפוליסה לביטוח תלמידים?	181
50.	התובע היה לקוחו של הנתבע בנוגע למימוש זכויות התובע מכוח פוליסת התלמידים של כלל, ולא אך באופן מוגבל לשם בירור נושא ממוקד וספציפי	181
51.	זכאות התובע לתגמולי ביטוח בגין נכות זמנית, לרבות ביחס לתקופת האשפוז וכן בכל הנוגע להוצאות המשפט	183
52.	צירוף חוות-דעת בכפוף לקבלת הסכמה ד"ר להתייצב ולהיחקר על חוות-הדעת במסגרת ההליך דנן	184
53.	החזר שכר המומחים	185
54.	פוליסה לביטוח תאונות אישיות נועדה לתת כיסוי לתאונה גופנית בלתי-צפויה מראש, המהווה סיבה בלעדית לתאונה, בשונה מאירוע טבעי, כמחלה	186
55.	מקרה מצער מאוד של אבדן אשך, אך לא הוכח קשר סיבתי	187
56.	יצירת מפגע בטיחות	188
57.	המהמורה המוצגת בתמונות ולגביה אין חולק כי היא נמצאת בכביש בו נטען כי התובע נפל, היא מפגע. מפגע שעל הנתבעת האחריות בגינו	188
58.	חבות הרשות החינוך המקומית לבטח בביטוח תאונות אישיות את כלל התלמידים	190
שער ג': תביעות נזיקין של קטינים, ילדים ונוער שנפגעו בתאונות דרכים		
191	פרק א': מבוא	191
191	פרק ב': הסדר הפיצויים בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 - כללי	195
197	פרק ג': חישוב הפיצויים על-פי סעיף 4 לחוק הפיצויים	197
197	1. כללי	197

200.....	2. הגדרת "השכר הממוצע במשק"
202.....	3. עבודה עד גיל 70 שנה
203.....	4. פסיקת פיצוי לגבי הפסד השתכרות בעתיד בגובה של 150% מהשכר הממוצע במשק
204.....	5. סעיף 4(ג) - פשרה - שימוש לרעה בהליכי בית-המשפט
	פרק ד': הוצאות רפואיות, עזרת קרוב, סיעוד, ניידות, מכשור לעתיד ועוד
209.....	1. עזרת קרוב וצד שלישי
218.....	2. עזרת הזולת במקרים קשים
221.....	3. הוצאות רפואיות וסיעוד
221.....	3.1 כללי
231.....	3.2 הוצאות רפואיות שהנפגע מקבל מקופות החולים
232.....	4. התאמת דיור
236.....	5. ניידות והוצאות נסיעה
240.....	6. שיקום מיני - שירותי ליווי
241.....	7. מיזוג אוויר מלא לחום וקור
241.....	8. הוצאות כביסה - מיזוג אוויר - מצעים
243.....	9. ציוד שיקומי, רפואי ואביזרי עזר
249.....	10. דיאטנית
250.....	11. פיזיותרפיה - פעילות גופנית - עיסוי - קנאביס רפואי
252.....	12. קבלת טיפול רפואי במסגרת קופת-חולים ולא בבית הנפגע
	פרק ה': כאב וסבל
255.....	1. דיני הנזיקין הכלליים
255.....	2. כאב וסבל - חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים ותקנות
256.....	3. הביקורת על שיטת החישוב שבחוק
256.....	4. על הגישות השונות הנוהגות בפסיקת כאב וסבל
	פרק ו': קיצור תוחלת החיים של הנפגע
259.....	1. כללי
260.....	2. הלכת השנים האבודות
261.....	3. זכות פיצוי עצמאית בשל "אובדן או קיצור תוחלת חיים"
262.....	4. קיצור תוחלת חיים עקב מחלה טרם הפגיעה
264.....	5. שיעור תגמולי המל"ל שיש לנכות מסך הפיצוי הנפסק לניזוק בנסיבות בהן נקבע כי נתקצרה תוחלת חייו
	פרק ז': פיצוי בגין אובדן או הפחתת סיכויי החלמה
	פרק ח': פיצוי בגין נזק נפשי
	פרק ט': פיצוי בגין פגיעה באוטונומיה ובכבוד
273.....	1. כללי
273.....	2. אי-הסכמה לביצוע פעולת רפואית - אין לפסוק פיצוי בגין פגיעה באוטונומיה בנוסף לפיצוי על נזק לא ממוני
280.....	

282.....	3. דוגמאות ותקדימים
289.....	פרק י': פיצוי בגין אובדן קצבת זיקנה
291.....	פרק י"א: שהייה בבית או במוסד
293.....	פרק י"ב: הגדרת נזק מיוחד
295.....	פרק י"ג: עקרונות יסוד בפסיקת הנזק המיוחד
295.....	1. שמירה על ערך הכסף
296.....	2. הערכת הפיצוי - אומדן - מבחן אחוזי הנכות - פיצוי גלובלי
296.....	2.1 אומדן
296.....	2.2 כללי היגיון המעוגנים בנסיון החיים
297.....	2.3 פיצוי מפורט או גלובלי
299.....	פרק י"ד: היוון
299.....	1. "היוון" מהו
301.....	2. שיעורי ההיוון
301.....	2.1 כללי
302.....	2.2 מהותו של "היוון"
303.....	2.3 דנ"א 6370/19 מיום 10.11.20
314.....	2.4 רקע היסטורי - שיעור ההיוון בתביעות נזיקין סקירתו של כב' השופט י' עמית בעניין המאגר הישראלי לביטוח
320.....	2.5 גלגולה של ההלכה הפסוקה בשאלת שיעורי ההיוון
323.....	פרק ט"ו: חישוב נזק בתביעות קטינים
323.....	1. התובע לוקה בפיגור בדרגה בינונית מילדות ומתגורר בבית הוריו המשמשים כאפוטרופסיו
323.....	2. קטין - נכות משוקללת שנקבעה על-ידי המומחה הרפואי מטעם בית-המשפט הינה 14.5% - פיצוי כולל 137,000 ש"ח - חבלה קשה בכף הרגל
323.....	3. נכותו רפואית משוקללת 51%, מורכבת מן הנכויות הבאות: בתחום האורתופדי 36%; בתחום הפלסטי 19.25%; בתחום הפסיכיאטרי 5%. נכות תפקודית 45.28% מורכבת מהנכויות הבאות: אורתופדית 36%; פלסטית 10% ונפשית 5%. חתך עימוק בכתף שמאל ושברים בחגורת הכתף
324.....	4. נכות רפואית משוקללת 84% - פיצוי כולל 3,960,607 ש"ח - חבלה בראש
325.....	5. מתעמלת אומנותית (קטינה) - פיצוי כולל בערעור 132,730 ש"ח - נכות 5% - הפיצוי הכולל הוקטן כמפורט להלן - ערעור על גובה הפיצוי, אחוז הנכות ונכות תפקודית שנקבע כנמוכה מן הנכות הרפואית אצל קטינה לאחר שהמבקשת נצפתה בסרטון בו היא מתעמלת
327.....	6. נכות רפואית משוקללת 88% - פיצוי כולל לאחר ניכויים - 7,910,230 ש"ח - קטין בן 5 - פציעה רב-מערכתית
328.....	

7. נכות רפואית משוקללת 80% - פיצוי כולל לאחר ניכויים 3,000,000 ש"ח - עיכוב סכומים בשל אפשרות כי תינתן לתובע בעתיד גמלת שר"מ..... 329

8. נכות משוקללת 11.3% - פיצוי כולל 161,445 ש"ח - נפגעת תאונת דרכים בת 16 - כאבי גב ונזק נפשי..... 330

9. נכות רפואית ותפקודית 10% - בפיצוי כולל: 372,825 ש"ח (לא כולל שכר-טרחת עורך-דין) - ילדה בת 9 - חבלת ראש..... 331

10. נכות משוקללת 14.44% - פיצוי כולל 287,270 ש"ח - בן 11 - חבלות בשוק ובקרסול שמאל ובפנים..... 331

11. נכות רפואית 14.6%, תפקודית 6% - פיצוי כולל לפני ניכויים 290,032 ש"ח - שליח פיצה בן 17 - חבלת ראש..... 332

12. נכות רפואית 5% - פיצוי כולל 73,830 ש"ח - החמרה במצבו הנפשי והנוירולוגי של ילד עקב תאונה..... 333

13. קטין - פיצוי על-סך 237,900 ש"ח (לאחר ניכויים) קטינה - פיצוי על-סך 308,680 ש"ח (לאחר ניכויים)..... 334

14. תלמיד - פיצוי על-סך 168,000 ש"ח..... 334

15. תלמיד בית ספר - פיצוי על-סך 9,750 ש"ח..... 335

16. תלמיד בית ספר - פיצוי על-סך 9,750 ש"ח..... 335

17. תלמיד כיתה ח' - פיצוי על-סך 991,802 ש"ח..... 335

18. קטין בן 16 - פיצוי על-סך 148,344 ש"ח..... 336

שער ד': תביעות קטינים ובני נוער בגין מחדלים רפואיים של מוסדות רפואיים, רופאים, צוותי סיעוד ועוד..... 337

פרק א': מבוא..... 337

פרק ב': העולות השונות ביסוד תביעות בגין מחדלים רפואיים (רשלנות - תקיפה - היפר חובה חקוקה) - עקרונות יסוד..... 339

1. עולות הרשלנות וזכויות החולה..... 339

2. רשלנות - חובת זהירות מושגית וקונקרטיית..... 348

2.1 כללי..... 348

2.2 חובת זהירות מושגית..... 349

2.3 נפילה בעת אשפוז..... 352

2.4 חובת זהירות קונקרטיית..... 352

3. מיהו רופא סביר..... 354

4. "מעמדו" של המזיק..... 359

5. הנוהג המקובל או הפרקטיקה המקובלת..... 360

5.1 כללי..... 360

5.2 תמצית ההלכה הפסוקה..... 362

5.2.1 מהי הפרקטיקה הרפואית הנוהגת בזמנים הרלוונטיים לעניין ההפניה ליעוץ גנטי? - התביעה נדחתה - כב' השופט א' סטולר... 362

5.2.2 פרקטיקה מקובלת..... 362

5.2.3	האם בעת ההתערבות הכירורגית היתה חריגה מהפרקטיקה המקובלת והסבירה- נזקים נוירולוגיים עקב ניתוח - התביעה נדחתה	362
	- כב' השופטת ד' גנות	
5.2.4	לא הוכחה רשלנות מצד הרופאים המטפלים שעה שסירבו לבקשת התובע להוצאת הקוצב מגופו - הוכח כי הצוות הרפואי שטיפל בתובע פעל באופן סביר ועל-פי פרקטיקה מקובלת- התביעה נדחתה - כב' השופטת מ' ספינזי-שניאור	363
5.2.5	ניתוח בקע - לא עלה בידי התובע להוכיח את הקשר הסיבתי שבין ההתרשלות הנטענת שלא הוכחה לבין הנזק שנגרם לו - כב' השופטת מ' ברנט	364
6.	ההכרעה בין מספר גישות/אסכולות	365
7.	קיומו של קשר סיבתי, עובדתי ומשפטי	366
7.1	כללי	366
7.2	קשר סיבתי-עובדתי	368
7.3	קשר סיבתי-משפטי	368
7.3.1	כללי	368
7.3.2	מבחן הצפיות	369
7.3.3	מבחן הסיכון	369
7.3.4	מבחן השכל הישר	369
7.3.5	סיבתיות עמומה	370
7.3.6	עיקרון ה"גולגולת הדקה"	372
7.3.7	גורם זר מתערב	374
8.	רשלנות טיפולית ולוגיסטית-ניהולית בעולם הפסיכיאטריה	375
8.1	זיהוי רשלנות טיפולית בפועלו של רופא פסיכיאטרי רק כאשר זו מוכחת באמצעות עדות של מומחה בתחום הפסיכיאטריה אשר מראה כי הרופא סטה סטיה מהותית מהמקובלות	375
8.2	רשלנות לוגיסטית או ניהולית	376
8.3	הסתברותו של התרחיש שבו אדם הלוקה בנפשו אשר מאושפז בבית-חולים פסיכיאטרי ינסה לשים קץ לחייו	378
8.4	כשל ניהולי או לוגיסטי בארצות הברית ובאנגליה	378
8.5	התאמת חובתו של בית-חולים פסיכיאטרי לתנאי האשפוז של המטופל האובדני	379
8.6	חובתו של בית-חולים פסיכיאטרי למנוע את התאבדות המטופל - הערעור נדחה - כב' השופטים נ' הנדל, נ' סולברג ו- א' שטיין	380
	פרק ג': אשם תורם - אשם יוצר - הקטנת הנזק בתביעות רשלנות רפואית	381
1.	התנאי לבדיקת אשם תורם	381
2.	המבחנים לבדיקת אשם תורם	381

2.1 מבחן האדם הסביר - האם אדם סביר היה נזהר יותר באותו עניין.....	382
2.2 מבחן מידת האשמה.....	383
3. אשם תורם - רשלנות רפואית.....	385
פרק ד': קטין - הסתכנות ואשם תורם	389
1. כללי.....	389
2. הבחנה בין "הסתכנות מרצון" ו"אשם תורם".....	390
3. קטין - פעילות רפואית ללא הסכמה - סעיף 24(8) לפקודה.....	392
פרק ה': מחדל רפואי - עוולת התקיפה והיפר חובה חקוקה בעין פקודת הנזיקין	395
1. כללי.....	395
2. עוולת התקיפה.....	395
2.1 כללי.....	395
2.2 הגנה - סעיף 24 לפקודת הנזיקין.....	397
2.3 ניסוחו של כתב התביעה בעוולת התקיפה ונטל ההוכחה.....	398
3. הפרת חובה חקוקה.....	399
3.1 מבוא.....	399
3.2 חובת הפירוט.....	401
4. חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 ועילות תביעה בגין רשלנות, תקיפה והיפר חובה חקוקה.....	402
4.1 הסכמה מדעת לטיפול רפואי - אופן מתן ההסכמה מדעת - עילת תביעה בגין תקיפה, היפר חובה חקוקה ורשלנות.....	402
4.2 הסכמה מדעת בראי עוולת התקיפה.....	408
4.3 הסכמה מדעת בראי עוולת הרשלנות.....	413
4.4 הסכמה מדעת בראי דיני החוזים.....	414
4.5 הסכמה מדעת בראי הפרת חובה חקוקה.....	415
4.6 הסכמה מדעת במסגרת קודים אתיים.....	416
4.7 השיקולים בעד הרחבת חובת הגילוי.....	416
4.8 השיקולים נגד הרחבת חובת הגילוי.....	417
4.9 היקפה של חובת הגילוי.....	419
4.10 מהו המבחן הראוי להיקף חובת הגילוי?.....	428
4.11 מהו המבחן המוצע?.....	431
4.12 הסכמה מדעת - חובת הגילוי - באספקלריית ע"א 1303/09 מרגלית קדוש נ' בית-החולים ביקור חולים ואח'.....	433
4.12.1 מיפוי העילה של הסכמה מדעת במסגרת עילות תביעה בגין רשלנות רפואית.....	433
4.12.2 הסכמה מדעת - כללי.....	434
5. היחס בין העילות השונות המהוות אכסניה לדוקטרינת ההסכמה מדעת.....	435

436.....	6. סיבתיות ההחלטה - מבחני הקשר הסיבתי
437.....	7. הסכמה מדעת - חובת ההסבר
438.....	8. חוק זכויות החולה - היפר חובה חקוקה
438.....	8.1 סעיף 13(ג) לחוק זכויות החולה
442.....	8.2 חובת ניהול רשומה רפואית - סעיף 17 לחוק זכויות החולה
443.....	8.3 סודיות רפואית - סעיף 19 לחוק זכויות החולה
445.....	פרק ו': הולדה בעולה - חיים בעולה
445.....	1. כללי
449.....	2. פרשת זייצוב (המחלוקת) ופרשת ליאור המר
449.....	2.1 כללי
449.....	2.2 פרשת זייצוב
449.....	2.2.1 ערעור ההורים בשמו של הקטין - ע"א 540/82 - כב' השופטת מ' בן פורת
449.....	2.2.2 דחיית ערעורה של ד"ר זייצוב על פסק-דינו של בית-משפט קמא, שקיבל את תביעת ההורים בשם שלהם - ע"א 518/82
451.....	2.2.3 פרשת זייצוב - כב' השופט א' ברק
452.....	2.2.4 תביעת הקטין - ע"א 540/82
455.....	2.2.5 פרשת זייצוב - השופט ש' לוי
455.....	2.2.6 פרשת זייצוב - השופט ד' לוי
455.....	2.3 פרשת זייצוב - דעת מיעוט - כב' השופט א' גולדברג
455.....	3. סיכום ביניים
457.....	4. פרשת ליאור המר
498.....	5. פסיקת פיצוי בשיעור של כ- 10,000,000 ש"ח
499.....	6. כיצד יש לחשב את תקופת ההתיישנות בהתאם לפרשת ליאור המר? - תובעת הקטינה נמחקה - כב' השופטת ד' גנות
500.....	7. האם רשאי בית-המשפט, לאור התכלית הגלומה בהלכת המר, ובמקרים בהם התיישנה תביעת ההורים, להחיל את הוראת המעבר שנקבעה שם ולהכיר בעילת היילוד ("חיים בעולה") גם מקום בו הוגשה תביעתו לאחר שניתן פסק-דין המר? - כב' השופטת י' וילנר
501.....	8. לאור הלכת המר, מהם הדרכים בהם נקטו בתי-המשפט על-מנת שלא להותיר קטין שנולד במומו בשל מעשה עוולה לכאורי ללא מקור שיממן את צרכיו? - הבקשה נדחתה - כב' השופט ח' שרעבי
502.....	9. סילוק בקשה על-הסף בטענת התיישנות - הבקשה נדחתה - כב' השופט ח' שרעבי
503.....	10. בדיקת נשאות גנטית - הבקשה נדחתה - כב' השופט ח' שרעבי
503.....	11. אימתי תתיישן תביעתם של ההורים? - דחיה על-הסף - כב' השופטת ש' שטמר

12. שינוי הלכת זייצוב בהלכת המר, מחייבת קציבת תקופה נוספת להורים להגשת התביעות שנועדו לטיפול בילדיהם הפגועים, בכדי שלא ייקלעו לתקופת התיישנות לנוכח שינוי ההלכה - הבקשה נדחתה - כב' הרשם ח' שרעבי 504

13. פסיקת פיצוי בגין פגיעה באוטונומיה וזאת בנפרד ובמובחן מן הפיצוי המגיע בגין כאב וסבל - נדחה ערעורה של מכבי שירותי בריאות ולגבי ערעור המשיבים להותיר את סכום הפיצוי שנפסק על-כנו "ולחסב" אותו לטובת ההורים, המשיבים 2-3, על-פי הלכת המר - כב' השופטים: א' חיות; ע' פוגלמן ו- י' עמית 505

14. הלכת בית-החולים אגודת הסהר האדום. ראוי להחיל את הוראת המעבר גם על מקרים בהם תביעות הורים התיישנו לפני שניתן פסק-הדין בעניין המר, כך שחרף האמור בפסק-הדין, תוותר במקרים אלה על כנה האפשרות להגשת תביעת ילוד למשך זמן קצוב, כהוראת מעבר - כב' השופטים: א' רובינשטיין; ח' מלצר ו- צ' זילברטל 506

15. תיקון כתב תביעה בעקבות הלכת בית-חולים אגודת הסהר האדום - הבקשה התקבלה - כב' השופט ערפאת טאהא 509

16. האם במסגרת תובענה נזיקית בעילת "הולדה בעוולה" שהוגשה על-ידי הורי הילוד כנגד המעוול, יש לנכות תגמולים שהשתלמו להורים מהמוסד לביטוח לאומי בהיותם אפוטרופוסים של הילוד, מן הסכום שנקבע כי חייב בו המעוול? - הבקשה נדחתה - כב' השופט א' רובינשטיין 509

17. לשם הכרעה בשאלת הקשר הסיבתי, כאשר בעילת "חיים בעוולה" עסקינן, יש להיעזר במבחן שנקבע בפסיקתו של בית-המשפט בהרכב מורחב בהלכת המר - כב' השופטים: י' דנציגר; נ' הנדל ו- ד' ברק-ארז 511

18. במקרים בהם כפות המאזניים מעוינות, יש לפרש על דרך הצמצום את טענת ההתיישנות - כב' השופט ד"ר אחיקם סטולר 512

19. התובעים כשלו בהוכחת הקשר הסיבתי - כב' השופט צ' ויצמן 512

20. נטען כי מעקב ההיריון שבוצע לאם בתחנה לבריאות המשפחה היה רשלני, עת לא הופנתה האם לביצוע בדיקות המתחייבות מההיסטוריה הרפואית המשפחתית של האב וממהלך ההיריון - התביעה נדחתה - כב' השופטת יעל וילנר 513

21. יש להבחין בין שני נושאים: האחד - תקופת ההתיישנות והארכתה על-פי חוק ההתיישנות, השניה - הוראות המעבר לגבי הלכת המר - הערעור נדחה - כב' השופטים: י' דנציגר; נ' הנדל ו- י' עמית 514

22. בית-המשפט קיבל את הבקשה לדחיית התביעה על-הסף בחלקה תוך שקבע כי דין תביעת ההורים העצמאית בגין "הולדה בעוולה" להידחות בשל התיישנותה. לעומת-זאת הבקשה נדחת ביחס לדחיית תביעת ההורים כיורשי עזובן המנוח בגין "חיים בעוולה" עד לפטירת המנוח - כב' השופטת פ' לוקיץ' 514

23. דיון נוסף בעניין מכבי שירותי בריאות נ' פלוני, שעניינו בתחולתה והיקפה של הוראת המעבר שנקבעה בהלכת המר - כב' השופטת מ' נאור 515

24. פסק-דין מכבי לא בא לשנות או לבטל את ההלכות הקודמות שניתנו בסוגיה הנדונה, והוא מצטרף אל הרצף הפסיקתי - סילוק תביעת התובע על-הסף בהיעדר עילה. כב' השופט נ' הנדל; כב' השופט י' עמית וכב' השופטת י' וילנר 516

25. תביעת הוריה של המבקשת התיישנה לפני יום 28.05.12, ועל-כן, על-פי הנקבע בעניין הסהר האדום, היה על המבקשת להגיש תביעתה עד ליום 28.08.15 - הבקשה נדחתה. כב' השופטת י' וילנר 517

26. שאלת הוראות המעבר בעקבות שינוי ההלכה בפסק-הדין בעניין המר. ההליכים יעוכבו. כב' השופטת י' אילני 518

27. בית-המשפט העליון שב והכיר בחוסר הבהירות והוודאות ששרר בעולם המשפטי בעקבות הלכת המר כשיקול להארכת "תקופת המעבר", כך גם בצורך ל"התארגן" לקראת הגשתה של תביעה, כאשר פרק הזמן של שנה, אשר נקבע בעניין שירותי בריאות כללית נמצא בלתי-מספק. תקופה זהה של שנה נקבעה גם בעניין הסהר האדום ודומה כי המציאות טפחה על פני הפוסקים ולימדה כי המדובר היה בפרק זמן קצר מידי. דין הבקשה לדחיית התביעה על-הסף להידחות. כב' השופטת ש' יעקובוביץ 518

28. בקשה להורות על דחיית התביעה, אשר עילתה "חיים בעולה", על-הסף מחמת התיישנות - דחייתה. כב' השופטת ש' יעקובוביץ 519

29. הוראת המעבר שנקבעה בעניין מכבי חלה לגבי כל מקרה בו תביעת ההורים התיישנה עד ליום 28.08.15. לפיכך, בענייננו, אין מקום לסילוק התביעה על-הסף מחמת היעדר עילה. כב' השופטת ב' טולקובסקי 520

30. פסק-דין מכבי לא בא לשנות או לבטל את ההלכות הקודמות שניתנו בסוגיה הנדונה, והוא מצטרף אל הרצף הפסיקתי - סילוק תביעת התובע על-הסף בהיעדר עילה. כב' השופט נ' הנדל; כב' השופט י' עמית וכב' השופטת י' וילנר 521

31. תביעת הוריה של המבקשת התיישנה לפני יום 28.05.12, ועל-כן, על-פי הנקבע בעניין הסהר האדום, היה על המבקשת להגיש תביעתה עד ליום 28.08.15. בקשתה נדחתה. כב' השופטת י' וילנר 522

32. על-פי הלכת המר רק להורים עומדת עילת תביעה נגד גורמי רפואה בגין התרשלות באי-גילוי של מוגבלויות העובר לפני הריון או במהלכו - הבקשה נדחתה - כב' הרשמת ש' עבדיאן 522

33. פגיעה באוטונומיה - תביעה שעילתה הולדה בעולה. התביעה התקבלה בחלקה. פגיעה האוטונומיה: 250,000 ש"ח - כב' השופטת ב' טולקובסקי 523

34. מהי הפרקטיקה הרפואית הנוהגת בזמנים הרלוונטיים לעניין ההפניה ליעוץ גנטי? - התביעה נדחתה - כב' השופט א' סטולר 524

524.....	35. "הולדה בעוולה" - נדחה - כב' השופט ני' ג'האשן
525.....	36. הולדה בעוולה - ילד עם תסמונת דאון - הערעור נדחה
527.....	37. "חיים בעוולה" - דחיית התביעה
530.....	38. הולדה בעוולה - ממום במערכת העצבים המרכזית
535.....	פרק ז': מחדל רפואי הריון ולידה
535.....	1. נמק באיברו של התינוק כתוצאה מברית מילה
535.....	2. זימון עד - בקשת רשות ערעור התקבלה - כב' השופטת י' וילנר
	3. מהו היקף התערבותה של ערכאת הערעור בפסק-דין מנומק אשר ניתן על דרך הפשרה, לפי סעיף 79א לחוק בתי-המשפט (נוסח חדש), התשמ"ד-1984? - הערעור נדחה - כב' השופטים י' עמית, ד' מינץ ו- ע' גרוסקופף
536.....	4. התנאים לקבלת בקשת פסלות - בקשת פסילה נדחתה - כב' השופטת ד' סלע
537.....	5. גילוי ועיון במסמכים בטרם הושלמה הגשת חוות-דעת רפואיות - הערעור נדחה - כב' השופט א' דראל
538.....	6. לידה - שיתוק ידו של התובע - התביעה נדחתה - כב' השופטת ב' בר-זיו
539.....	7. תביעת נזיקין בשל רשלנות רפואית במהלך לידתו של התובע, אשר גרמה לו, על-פי הנטען, לנכות נייורולוגית ופסיכיאטרית קשה - דחייתה - כב' השופט צ' ויצמן
540.....	540. השופט צ' ויצמן
543.....	שער ה': תביעות קטינים, ילדים ונוער - תאונות עבודה
543.....	פרק א': מבוא
545.....	פרק ב': פקודת הבטיחות בעבודה
	פרק ג': חוק עבודת נוער, התשי"ג-1953 ותקנות עבודת הנוער (עבודות אסורות ועבודות מוגבלות), התשנ"ו-1995
549.....	1. כללי
549.....	2. רשימת דינים הנוגעים לעבודת נוער
551.....	פרק ד': פגיעות בעבודה - סעיף 79 לחוק
553.....	1. הדין
553.....	2. כללי
553.....	3. הוכחת קיומה של התאונה
554.....	4. הוכחת קשר סיבתי בין התאונה לבין עבודת התובע
555.....	פרק ה': דוגמאות לאירועים תאונתיים - סעיף 79 לחוק
555.....	1. כללי
555.....	2. גב שנתפס במהלך עבודה
556.....	3. יציאת תובע לתפילה ונפילה הינה פעולה שנילווית לעבודה
556.....	4. האופן שבו יש לפרש את חוות-דעת המומחה ביחס להתרחשות הכרונוולוגית ולמשמעות הרפואית והמשפטית הנגזרת ממנה
557.....	5. משקלם של המסמכים הרפואיים

6.	שאלת קיומו של אירוע חריג בעבודה	557
7.	התרחשות אירוע מיוחד אשר גרם לדחק נפשי	558
8.	אירוע מוחי כפגיעה בעבודה	558
9.	האם תאונה שמתרחשת כשנסיעה זו מבוצעת לאחר שעות העבודה, כאשר בינה לבין העבודה בוצעו גם פעולות שאינן קשורות לעבודה, יכולה להיחשב תאונת עבודה?	558
10.	ניתן לראות בתנועות כיפוף הגב לצורך פיזור ואיסוף הפלטות כתשתית מספקת לצורך בחינת הליקוי ממנו סובל התובע בגב על בסיס תורת המיקרוטראומה	559
11.	מהימנות התובע	559
12.	מתקיימים טעמים מיוחדים המצדיקים הארכת המועד להגשת התביעה	560
13.	הקשר הסיבתי בין האירוע לבין מצבו הרפואי של התובע	560
14.	"מחלת מקצוע"	560
15.	הוכחת עצם קרות האירוע ואת נסיבותיו	561
16.	האם התובע הרים את הנטל המוגבר המוטל עליו והאם הוכיח שהתאונה אירעה בעת שהתובע היה בעבודה?	561
17.	תביעה להכיר בפגיעה נפשית כפגיעה בעבודה	561
18.	הנתבעים המבקשים להוסיף נתבעת לא הרימו את נטל ההוכחה המונח על כתפיהם שיש טעם משפטי כלשהו	562
19.	אפשרות ההכרה במשמרות לילה קבועות, ובחשיפה מתמשכת למסך מרצד, כתשתית עובדתית לצורך עילת המיקרוטראומה	562
20.	הכרה בפגימות בגב ובצוואר	563
21.	חוות-דעת מומחה בשאלת הקשר הסיבתי שבין הליקוי בצוואר לבין תנאי העבודה	563
22.	היעדר קשר סיבתי בין הליקויים ובין תנאי עבודתו של התובע	563
	פרק ו': חזקת תאונת עבודה - הפסקה וסטיה - סעיפים 80-81 לחוק	565
1.	הדין	565
2.	כללי	566
	פרק ז': התנהגות ברשלנות - סעיף 82 לחוק	569
	פרק ח': חזקת הסיבתיות - סעיף 83 לחוק	571
1.	הדין	571
2.	כללי	571
3.	סעיף 83 סיפא לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995	572
4.	"ניכוי מצב קודם" - נכות מעורבת (עקב התאונה ושלא קשורה לתאונה)	573
5.	אירוע ירי - התביעה נדחתה	579

580.....	6. מנהל מכירות אזורי - אוטם לב
580.....	7. ירידה מרכב - חבלה בגב תחתון וקרסול רגל שמאל
581.....	8. פגיעה בעין בעת קטטה - התביעה נדחתה
582.....	9. אירוע מוחי שאירע לתובע כפגיעה בעבודה
583.....	10. נפילה - דחיית התביעה
583.....	11. תאונת דרכים כתאונת עבודה
	פרק ט': ריפוי - החלמה ושיקום - שיקום מקצועי - סעיפים 86-91
585.....	לחוק
585.....	1. הדין
586.....	2. כללי
	3. תקנות הביטוח הלאומי (מתן טיפול רפואי לנפגעי עבודה), התשכ"ח-
587.....	1968
	3.1 האם תקנות הביטוח הלאומי (מתן טיפול רפואי לנפגעי עבודה)
587.....	באות לפתור את בעיות הניידות של נכה עבודה?
587.....	3.2 תקנה 4 לתקנות הביטוח הלאומי (מתן טיפול רפואי)
	3.3 תקנה 4 לתקנות הביטוח הלאומי (מתן טיפול רפואי) - "ונבצר ממנו
588.....	לקבל טיפול רפואי"
588.....	4. הוצאות רפואיות
589.....	5. ריפוי - סעיף 87 לחוק הביטוח הלאומי
590.....	6. טיפולי שיניים
590.....	7. הוצאות רפואיות - קרם ידיים, משחות, סבון ושמפו
590.....	8. פיצוי בגין תרופות שאינן מכוסות
591.....	9. הוצאות נסיעה - סעיף 87(ג) לחוק הביטוח הלאומי
	10. החלמה ושיקום - סעיף 88 לחוק הביטוח הלאומי - החלמה ושיקום
591.....	של מורה
	11. הדרכים למתן ריפוי, החלמה ושיקום רפואי - סעיף 89 לחוק הביטוח
592.....	הלאומי - הודעת צד ג'
	12. הדרכים למתן שיקום מקצועי - סעיף 90 לחוק הביטוח הלאומי - עזרה
593.....	לעתיד
	13. יחסי המוסד עם נותן הגמלאות - סעיף 91 לחוק הביטוח
593.....	הלאומי
595.....	14. רפואה משלימה
	פרק י': דמי פגיעה - הזכות לדמי פגיעה ותחומיה - סעיף 92 לחוק
603.....	1. הדין
603.....	2. כללי
605.....	3. נטל ההוכחה - סעיף 92 לחוק
607.....	פרק י"א: שלושה ימים ראשונים - סעיף 93 לחוק
609.....	פרק י"ב: תקופת הזכאות הראשונה - סעיף 94 לחוק
611.....	פרק י"ג: המקבל תמורת דמי פגיעה - סעיף 95 לחוק

פרק י"ד: שיעור דמי פגיעה - סעיף 97 לחוק 613
פרק ט"ו: חישוב שכר עבודה רגיל - סעיף 98 לחוק 615
1. הדין 615
2. כללי 615
3. נטל ההוכחה על העובד 616
**שער ו': תביעות קטינים אגב הסגת גבול - אחריות כלפי מסיג
גבול 619**
פרק א': כללי 619
פרק ב': הגדרות 621
פרק ג': מודעות להסגת הגבול; צפיות בפועל לנזק 623
פרק ד': יסוד תום-הלב 625
פרק ה': יסודות סעיף 37א - הגדרת תופס 627
פרק ו': אחריות בעל המקרקעין התפוסים בידי אחר על נזק ברשות
הרבים 629
פרק ז': תום-לב וכוונה של קטין 631
פרק ח': הזיקה בין בעלי המקרקעין ונפגעים מהמקרקעין 633
פרק ט': אחריות על מפגע מחוץ למקרקעין 635